

Sygn. akt V CSK 682/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Antoni Górski

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Banku (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko J. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 sierpnia 2016 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

1) oddala skargę kasacyjną;

**2) nie obciąża pozwanego kosztami postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 15 października 2014 r., którym został utrzymany w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany przez Sąd Okręgowy w B. w dniu 12 listopada 2008 r. zobowiązujący pozwanego do zapłaty

na rzecz powoda kwoty 3 800 000 zł z zastrzeżeniem powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do opisanej nieruchomości.

Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia przedstawiała się następująco:

Umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością I. w B. została zawarta przez A. K. i D. K. w dniu 15 lipca 1999 r. Przewidywała ona, że do składania oświadczeń i podpisywania w imieniu spółki, w przypadku zarządu wieloosobowego, upoważniony był każdy członek zarządu samodzielnie. Natomiast w sprawach, w których przedmiot rozporządzenia przekraczał połowę kapitału zakładowego wymagane było współdziałanie dwóch członków zarządu lub jednego członka łącznie z prokurentem (§ 13 ust. 3). Jeżeli przedmiot rozporządzenia przekraczał pięciokrotnie wartość kapitału zakładowego spółki, to niezbędna była pisemna opinia rady nadzorczej (§ 13 ust. 4). Pierwszy zarząd tworzyli: A. K. (prezes) i D. K. (wiceprezes), ustanowieni na okres roku obrachunkowego. Do rady nadzorczej, na trzyletnią kadencję, powołani zostali I. K., W. F. i T. R.

W dniu 3 stycznia 2000 r. wspólnicy spółki I. na nadzwyczajnym zgromadzeniu, przeprowadzonym w obecności notariusza podwyższyli kapitał zakładowy do kwoty 862 700 zł. I wspólnikiem został także A. B. Na zgromadzeniu w dniu 3 kwietnia 2001 r. odwołano ze składu rady nadzorczej T. R. i powołano J. F. W dniu 24 września 2001 r. odbyło się posiedzenie zgromadzenia wspólników, w którym wzięli udział A. K., D. K. i A. B.. Podjęto uchwałę o wyrażeniu zgody na podpisanie przez A. K. umowy kredytowej z (...) Bankiem S.A., udzielającej spółce kredytu w wysokości 5 000 000 zł, której zabezpieczeniem miała być hipoteka na nieruchomości objętej wskazaną księgą wieczystą. Protokół z posiedzenia podpisały osoby biorące w nim udział. W dniu 24 września 2001 r. odbyło się posiedzenie rady nadzorczej spółki w składzie J. F., W. F. i I. K. Rada przychyliła się do wniosku zgromadzenia wspólników w sprawie podpisania umowy kredytowej i ustanowienia zabezpieczenia spłaty w postaci hipoteki, poręczenia majątkowego członków zarządu i weksla spółki.

W dniu 30 października 2001 r. spółka zawarła z (...) Bankiem S.A. w W. umowę o odnawialny kredyt obrotowy w złotych, z zastosowaniem klauzuli

waloryzacyjnej w euro. Powód udzielił spółce kredytu stanowiącego równowartość 5 000 000 zł. Na umowie w imieniu spółki złożył podpis A. K. jako prezes zarządu i D. K. jako jej wiceprezes. W dniach 23 listopada 2001 r., 29 stycznia 2002 r. i 13 stycznia 2003 r. zostały podpisane aneksy do umowy kredytowej. W dniu 8 listopada 2001 r. A. K. i D. K., działając w imieniu spółki ustanowili na nieruchomości objętej wskazaną księgą wieczystą hipotekę kaucyjną do kwoty 3 800 000 zł jako zabezpieczenie kredytu objętego umową z dnia 30 października 2001 r. Nieruchomość tę spółka kupiła od pozwanego w dniu 5 lutego 2001 r.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 30 czerwca 2003 r. ogłoszona została upadłość spółki I. Powód zgłosił swoją wierzytelność wobec spółki, wynikającą z zawartej umowy kredytowej do listy wierzytelności.

A. K. i D. K. zostali wpisani do rejestru handlowego, postanowieniem z dnia 9 listopada 1999 r. jako członkowie pierwszego zarządu, na okres roku obrotowego. Z postanowienia § 17 ust. 1 umowy spółki wynika, że rokiem obrachunkowym był rok kalendarzowy. Do przerejestrowania spółki do krajowego rejestru sądowego doszło postanowieniem z dnia 2 października 2003 r. i zgodnie z wnioskiem syndyka jako zarząd wpisano dotychczasowych jego członków - A. K. i D. K. Postanowieniem z dnia 18 listopada 2011 r. spółka została wykreślona z rejestru na skutek ukończenia postępowania upadłościowego.

W aktach sprawy Sądu Okręgowego w B. oznaczonych sygnaturą I C (...) znajduje się protokół z walnego zgromadzenia wspólników spółki z dnia 30 czerwca 2001 r., z którego wynika, że zgromadzenie przyjęło sprawozdanie finansowe zarządu i powołało A. K. i D. K. do pełnienia funkcji członków zarządu na 2001 rok. Jest to kserokopia niepoświadczona za zgodność z oryginałem, której autentyczność pozwany kwestionował.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 31 marca 2005 r. w sprawie V GC (...) zostało ustalone, że umowa sprzedaży nieruchomości zawarta przez spółkę i pozwanego w dniu 5 lutego 2001 r. jest nieważna.

Powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym przez wykreślenie wpisu hipoteki skierowane przeciwko syndykowi masy

upadłości spółki i (...) Bankowi S.A. w W. zostało oddalone wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 25 czerwca 2007 r.

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 22 grudnia 2009 r. oddalił powództwo wytoczone przez powoda o ustalenie nieważności czynności prawnych w postaci obciążenia nieruchomości hipoteką, ewentualnie uznanie czynności zawarcia umowy o kredyt za bezskuteczną, z uwagi na brak interesu prawnego powoda.

Wierzytelność powoda względem spółki na dzień 28 lipca 2003 r. wynosiła 5 072 706,74 zł, a na dzień 20 czerwca 2008 r. 8 119 631,52 zł.

Pozwany jest wpisany jako właściciel nieruchomości objętej wskazaną księgą wieczystą; obciążenie jej hipoteką kaucyjną obejmuje kwotę 3 800 000 zł.

Poprzedni wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 26 kwietnia 2012 r., utrzymujący w mocy nakaz zapłaty z dnia 12 listopada 2008 r. został uchylony przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 17 października 2012 r., a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania. Sąd drugiej instancji stwierdził, że nie doszło do rozpoznania zarzutu nieważności umowy o kredyt i oświadczenia spółki o ustanowieniu hipoteki.

Sąd Apelacyjny w obecnym postępowaniu uznał, że Sąd Okręgowy nie naruszył przepisów postępowania w stopniu mającym wpływ na wynik sprawy, prawidłowo ustalił stan faktyczny, wszechstronnie rozważył zebrany materiał dowodowy, nie przekroczył zasady swobodnej oceny dowodów, również w odniesieniu do uznania za wiarogodne zeznań D. K. i A. K. Podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, iż zeznania świadka A. B. nie mogły być podstawą ustalenia, że nie jego podpis jest pod uchwałą z dnia 24 września 2001 r., skoro nie zaprzeczył on autentyczności podpisu podając, że takiego dokumentu nie podpisywał, czego jednak nie doprecyzował i nie wyjaśnił. Zeznania świadka G. M. dotyczyły oceny sytuacji finansowej spółki przed udzieleniem kredytu, podejrzenia, że uzyskany został za łapówkę oraz kontaktów A. K. z komornikiem, nie miały związku z oceną zarzutu pozwanego, skoro nie były przedmiotem postępowania karnego. Nie stwierdził nieprawidłowości w prowadzeniu postępowania dowodowego przez Sąd pierwszej instancji i oceny adekwatności zgłaszanych przez pozwanego wniosków z przedmiotem rozstrzygnięcia.

Prawidłowo oddalił wniosek o zwrócenie się do centrali banku o nadesłanie protokołu z audytu finansowego odnoszącego się do umowy o kredyt w związku z niespłaceniem go, ponieważ dokumentacja ta nie miała związku z przedmiotem rozstrzygnięcia. Dowód z zeznań notariusza M. K. dotyczący kwestii posiadania przez D. K. i A. K. pełnomocnictwa do ustanowienia hipoteki był nieprzydatny do rozstrzygnięcia sporu.

Zbędne było przeprowadzanie oględzin akt rejestrowych, ponieważ potrzebne informacje zostały przekazane w piśmie przewodniczącego VIII wydziału KRS.

Okoliczność autentyczności podpisów złożonych pod uchwałą zgromadzenia wspólników i protokołem z posiedzenia rady nadzorczej nie stanowiła przesłanki ważności umowy. Działania podjęte w celu uzyskania oryginałów uchwał, na które strony się powoływały nie przyniosły rezultatu, bo nie było ich tak w aktach rejestrowych spółki, w urzędzie skarbowym, jak też w archiwum państwowym, do którego syndyk przekazał dokumenty po zakończeniu postępowania upadłościowego.

Ustanowienie hipoteki na nieruchomości Sąd uznał za czynność prawidłową, skoro w czasie dokonywania wpisu nie było żadnych wątpliwości, że spółka jest właścicielem nieruchomości, co z resztą było przyczyną oddalenia powództwa zmierzającego do jej wykreślenia. Sąd Okręgowy nie naruszył art. 202 k.s.h. Nie doszło do wygaśnięcia mandatu A. K. i D. K. ustanowionego w umowie spółki, ponieważ nie ma podstaw do przyjęcia, że odbyło się zgromadzenie, na którym zostałyby przyjęte sprawozdanie finansowe po upływie roku od powołani a zarządu. Niepoświadczona kserokopia protokołu z posiedzenia zgromadzenia wspólników w dniu 30 czerwca 2001 r. nie mogła być potraktowana jako dowód przeprowadzenia tego posiedzenia, a oryginał nie został odnaleziony. Niezależnie od tego, z treści tej kserokopii wynika, że sprawozdanie finansowe zgromadzenie przyjęło i podjęło uchwałę o ponownym powołaniu członków zarządu na rok 2001 r. w osobach A. K. i D. K. Nie było zatem podstaw do przyjęcia, że nie byli oni uprawnieni do reprezentowania spółki w zawieraniu umowy o kredyt oraz ustanawianiu hipoteki jako jego zabezpieczenia.

Do zaciągnięcia przez spółkę zobowiązania o wartości 5 000 000 zł wymagana była zgoda wyrażona w uchwale wspólników, zgodnie z art. 230 k.s.h. Jednak brak takiej zgody nie powodował nieważności zawartej umowy, o jakiej mowa w art. 17 § 1 k.s.h. Wskazał na to Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 187/10, przyjmując, że zmiana treści art. 230 k.s.h., wprowadzona z dniem 15 stycznia 2004 r., miała zastosowanie także do czynności podjętych przez spółkę we wcześniejszym okresie. Nie miało zatem znaczenia dla oceny zawarcia umowy to, czy w dniu 24 września 2001 r. uchwała została podjęta, czy też nie.

W umowie spółki przewidziane zostało wymaganie uzyskania opinii rady nadzorczej dla podjęcia czynności rozporządzenia przedmiotem o wartości przekraczającej pięciokrotnie wartość kapitału zakładowego. Nieuzyskanie takiej opinii nie powodowało nieważności umowy, stosownie do art. 17 § 3 k.s.h. Z kserokopii protokołu z posiedzenia rady nadzorczej z dnia 24 września 2001 r. wynika, że rada przychyliła się do wniosku zarządu w sprawie podpisania umowy o kredyt w wysokości 5 000 000 zł z (...) Bankiem, a zabezpieczeniem spłaty miała być między innymi hipoteka. Skład rady nadzorczej był zgodny z uchwałami zgromadzenia wspólników. Sytuacja finansowa spółki nie miała wpływu na ważność umowy o kredyt.

Pozwany w skardze kasacyjnej powołał obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c. Naruszenie prawa materialnego połączył z błędną wykładnią i niewłaściwym zastosowaniem art. 202 § 1, 17 § 1, 230 k.s.h. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 15 stycznia 2014 r., a także art. 205 k.s.h. Obraza przepisów postępowania, mająca wpływ na wynik sprawy, dotyczyła art. 217 § 3, 227, 233 § 1 i 382 § 2 k.p.c. Skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku, wyroku Sądu Okręgowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Naruszenie przepisów postępowania może być, zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej, jeżeli skarżący wykaże, że dotyczyło ono konkretnego przepisu prawa i na czym ono polegało. Spoczywa na nim

także obowiązek dowiedzenia, że stwierdzone nieprawidłowości kształtowały lub współkształtowały treść kwestionowanego orzeczenia. Podnoszone zarzuty powinny być skierowane w odniesieniu do postępowania przed sądem drugiej instancji, a zatem sformułowane z uwzględnieniem art. 391 § 1, art. 378 § 1, czy art. 382 k.p.c.

Z przepisu art. 398³ § 3 k.p.c. wynika wyłączenie możliwości objęcia podstawą kasacyjną zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to, że niedopuszczalne jest podważanie wartościowania dokonywanego przez sąd drugiej instancji w ramach zasady swobodnej oceny dowodów oraz trafności poczynionych ustaleń faktycznych.

Przepis art. 227 k.p.c. określa jedynie, jakie fakty mogą być przedmiotem dowodu. Uprawnia on sąd do dokonania, przed podjęciem rozstrzygnięć dowodowych, selekcji zgłoszonych dowodów jako wyniku przeprowadzonej oceny ich istotności w odniesieniu do okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. Sąd nie może zatem naruszyć tego przepisu bez powiązania z art. 217 § 2 k.p.c., jeżeli skarżący wskazuje na pominięcie określonego dowodu w następstwie błędnej oceny, że nie jest istotny dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2008 r., I CSK 41/08; z dnia 6 kwietnia 2011 r., I CSK 475/10; z dnia 11 lipca 2012 r., II CSK 677/11; z dnia 15 maja 2014 r., IV CSK 503/13, niepublikowane). Przepis art. 217 § 3 k.p.c. stanowi, że sąd pomija twierdzenia i dowody, jeżeli są powoływane dla zwłoki lub okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione. Za dowód powołany wyłącznie dla zwłoki uznawany jest dowód nieadekwatny do wyjaśnienia istotnych dla sprawy okoliczności lub nie dotyczący faktów istotnych dla rozstrzygnięcia, przedstawionych w tezie dowodowej albo dowód mający potwierdzić prawdziwość okoliczności bezspornych. Skarżący wskazał wymienione przepisy postępowania bez powiązania ich z przepisami regulującymi postępowanie apelacyjne, co uniemożliwia ich właściwą kontrolę kasacyjną.

Zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. skarżący sformułował w odniesieniu do nieuwzględnienia przez Sąd Apelacyjny posłużenia się przez zarząd spółki fikcyjną uchwałą rady nadzorczej, skoro zmiana składu osobowego rady została dokonana

uchwałą zgromadzenia wspólników podczas, gdy wymagana była zmiana umowy spółki w formie aktu notarialnego, bo w taki sposób nastąpiło powołanie pierwszego jej składu. Stanowisko to jest bezzasadne zarówno z uwagi na niedochowanie wymagań formalnych, jak i merytoryczną niepoprawność. Ponadto w ramach tego zarzutu skarżący podniósł zastrzeżenia dotyczące nieprzyjęcia, że A. B. nie brał udziału w zgromadzeniu wspólników w dniu 24 września 2001 r., jego podpis został sfałszowany; niedopuszczenia dowodu z protokołu audytu finansowego odnoszącego się do umowy o kredyt z dnia 30 stycznia 2001 r. (błędne określenie daty), z którego może wynikać niegodziwy sposób uzyskania kredytu oraz oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań notariusza M. K. dla ustalenia czy D. K. i A. K. posiadali pełnomocnictwa do złożenia oświadczenia o ustanowieniu hipoteki. Skarżący pomija przedstawioną wykładnię art. 227 k.p.c., brak możliwości uczynienia go samoistną podstawą skargi kasacyjnej, ponieważ nie stanowi on źródła ani obowiązków, ani uprawnień jurysdykcyjnych sądu. Stanowi on wyraz ograniczenia kręgu faktów, które mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym. Również w tym zakresie skarżący nie powiązał zastrzeżeń z przepisami regulującymi postępowanie apelacyjne. Ponadto częściowo dotyczą one problematyki oceny dowodów.

Niesłusznie skarżący zakwestionował oddalenie wniosku o przeprowadzenie oględzin akt rejestrowych, wskazując na naruszenie art. 217 § 3, art. 227 i art. 329 § 2 (zapewne chodziło o art. 328 § 2) k.p.c. Pominął stanowisko Sądu Apelacyjnego akceptujące porzucenie przez Sąd pierwszej instancji na informacji przekazanej przez przewodniczącego wydziału Krajowego Rejestru Sądowego. Nie wykazał także, że informacja jest niezupełna, przyznał natomiast, że akta nie zawierają uchwały zatwierdzającej sprawozdanie finansowe za 2000 r. i powołującej członków zarządu spółki na kolejną kadencję. Nie było podstaw do uznania, że zgłoszony dowód był przydatny dla stwierdzenia okoliczności istotnej dla rozstrzygnięcia. Sąd Apelacyjny podkreślił, że działania zmierzające do odzyskania oryginałów uchwał, na które strony się powoływały, nie odniosły rezultatu, ponieważ nie było ich także w urzędzie skarbowym i archiwum państwowym, do którego syndyk przekazał dokumenty po zakończeniu

postępowania upadłościowego. Istotne jest także zastrzeżenie dotyczące upływu znacznego okresu, ponad 10 lat oraz czasokresu przechowywania dokumentów.

Zgłoszenie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. było niedopuszczalne, z uwagi na wyłączenie takiej możliwości przez uregulowanie art. 398³ § 3 k.p.c. Zachodzi jednak potrzeba zwrócenia uwagi na to, że ocenę dowodów przeprowadzoną przez Sąd Okręgowy podzielił Sąd Apelacyjny jako zgodną z wymaganiami przewidzianymi w tym uregulowaniu. Wskazanie, niezależnie od tego, że zeznania A. B. i G. M. nie były przydatne dla oceny ważności kwestionowanych czynności prawnych spółki, nie dezawuowało rezultatów tej oceny jako elementu stanu faktycznego sprawy. Podkreślenia wymaga, że zeznania świadka G. M., z uwagi na brak cech uprawdopodobnienia i stopień ich ogólności, nie mogły być podstawą ustaleń, że do uzyskania kredytu doszło w zamian za wręczenie korzyści majątkowej ani prowadzenia postępowania wyjaśniającego, czy doszło do popełnienia przestępstwa.

Niezgodne z wymaganiami z art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., sporządzenie uzasadnienia przez sąd drugiej instancji, może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, gdy niedochowanie tych wymagań może czynić zasadnym kasacyjny zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego zastosowanie do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego, gdy uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub nie pozwala na jego kontrolę kasacyjną. Zastrzeżenia skarżącego dotyczyły tego, że Sąd Apelacyjny bezpodstawnie zanegował, że pozwany zakwestionował poprawność badania ustanowienia hipoteki. Sąd Najwyższy uznał, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie jest dotknięte niedostatkami uniemożliwiającymi kontrolę przyczyn rozstrzygnięcia. Ocena dopełnienia wymagań ustawowych o charakterze formalnym nie może dotyczyć odmiennego od skarżącego stanowiska w kwestii materialnoprawnej.

Zarzuty naruszenia przepisów postępowania były nieuzasadnione.

W postanowieniu § 14 ust. 1 i 3 umowy spółki zdecydowano, że rada nadzorcza będzie składać się z trzech członków wybranych przez walne zgromadzenie wspólników, a jej kadencja będzie trzyletnia (art. 215 § 1 k.s.h.).

W akcie notarialnym zawiązania spółki zostało odnotowane (§ 20), że odbyło się posiedzenie zgromadzenia wspólników, na którym powołano pierwszy zarząd w osobach D. K. i A. K. oraz członków rady nadzorczej, którymi zostali I. K., W. F. i T. R. Nie ma podstaw do przyjęcia, że zmiana składu osobowego tego organu spółki przed upływem pierwszej kadencji, powinna być dokonana uchwałą zgromadzenia wspólników, podjętą w formie aktu notarialnego, przewidzianej dla zmiany umowy spółki (art. 255 § 1-3 k.s.h.). Z przepisu art. 163 k.s.h. wynika, że do wymagań powstania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należą, jako samodzielne warunki: zawarcie umowy spółki, wniesienie wkładów na pokrycie całego kapitału zakładowego, powołanie zarządu, ustanowienie rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej, jeżeli wskazuje na to umowa lub ustawa oraz wpisanie do rejestru. Nie zasługiwał na podzielenie zarzut skarżącego, że odwołanie T. R. i powołanie J. F., dokonane uchwałą zgromadzenia wspólników z dnia 3 kwietnia 2001 r., było sprzeczne z prawem, a podejmowane przez ten skład rady decyzje nie miały umocowania prawnego.

Przepis art. 202 § 1 k.s.h. przewiduje, że jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, mandat członka zarządu wygasa z dniem odbycia zgromadzenia wspólników zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za pierwszy pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka zarządu. Postanowienie § 1 ust. 2 umowy wskazuje, że wspólnicy powołują pierwszy zarząd na okres jednego roku obrachunkowego, a z § 17 ust. 1 wynika, że rokiem obrotowym jest rok kalendarzowy, nie wprowadza zatem zmian w stosunku do uregulowania ustawowego. Nie została wyłączona możliwość dłuższego pełnienia funkcji członka zarządu. Uprawnienie to bowiem może przysługiwać członkowi także po upływie kadencji, jeżeli zgromadzenie wspólników podejmie uchwałę po tym czasie. Zwroty „mandat” i „kadencja” mają różne znaczenie. Mandat to umocowanie to członka zarządu do sprawowania funkcji, a kadencja jest okresem sprawowania tej funkcji. Podkreślenia wymaga, że członkowie zarządu corocznie muszą poddawać się weryfikacji zgromadzenia wspólników. Sąd Apelacyjny przyjął, że istnieje kserokopia uchwały zgromadzenia wspólników z dnia 30 czerwca 2001 r., niepoświadczona za zgodność z oryginałem. Z uwagi na to, że oryginału nie odnaleziono, nie może ona stanowić podstawy do uznania, że doszło do

zatwierdzenia sprawozdania i powołania do pełnienia funkcji członków zarządu D. K. i A. K.. Dalsze pełnienie przez wymienione osoby tych funkcji stanowiło konsekwencję braku uchwały o zatwierdzeniu sprawozdania i niepowołaniu zarządu w innym składzie. Sąd Najwyższy zaakceptował to stanowisko, przy uwzględnieniu dalszych argumentów związanych także wykładnią art. 248 § 1 k.s.h., który przewiduje obowiązek wpisania uchwał zgromadzenia wspólników, odpowiednio podpisanych, do księgi protokołów. Nie wynika z tego uregulowania, że brak wpisu uchwały do księgi prowadzi do jej nieważności, czy też decyduje o tym, że konkretna uchwała nie została podjęta. Tego rodzaju konsekwencji nie przewidują także z inne uregulowania kodeksu. Obowiązek wpisu ma zatem na celu zabezpieczenie dowodu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2004 r., IV CK 686/04, niepubl.). Nie oznacza to jednak niedopuszczalności wykazywania innymi dowodami, że zgromadzenie podjęło uchwałę. Nie ma także przeszkód do przyjęcia, że okoliczności faktyczne wskazują na dorozumianą wolę wspólników utrzymywania składu zarządu w pierwotnym składzie. Nie można w ramach tych dociekań pominąć również istnienia wspomnianej kserokopii. Wskazuje to na prawdopodobieństwo podjęcia uchwały zatwierdzającej sprawozdanie za konkretny rok obrachunkowy zwłaszcza, że w rejestrze spółki nieprzerwanie wpisani byli ci sami członkowie zarządu. Nie zasługiwał na podzielenie zarzut skarżącego, że D. K. i A. K. nie byli uprawnieni do zawarcia w imieniu spółki umowy o kredyt i złożenia oświadczenia o ustanowieniu hipoteki.

Przepis art. 230 k.s.h. w pierwotnym brzmieniu stanowił, że rozporządzenie prawem lub zaciągnięcie zobowiązania do świadczenia o wartości dwukrotnie przewyższającej wysokość kapitału zakładowego wymaga uchwały wspólników, chyba że umowa spółki stanowi inaczej. Do określenia konsekwencji niedochowania tego wymagania miał zastosowanie art. 17 § 1 k.s.h., który przewidywał, że jeżeli do dokonania czynności prawnej przez spółkę ustawa wymaga uchwały zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia bądź rady nadzorczej, czynność dokonana bez wymaganej uchwały jest nieważna. Sankcji nieważności nie przewidziano, stosownie do art. 17 § 3 k.s.h., w odniesieniu do czynności prawnej dokonanej bez zgody właściwego organu spółki.

Ustawą z dnia 12 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 229, poz. 2276, dalej: „ustawa z dnia 12 grudnia 2003 r.”), która weszła w życie z dniem 15 stycznia 2004 r. dodano do dotychczasowej treści art. 230 zdanie drugie o treści: „Przepisu art. 17 § 1 nie stosuje się.” W art. 17 § 1 k.s.h. skreślono wyraz „zgromadzenia” w zwrocie „uchwały zgromadzenia wspólników”. W wyniku tych zmian doszło do uchylecia rygору nieważności czynności prawnej dokonanej przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością bez uchwały wspólników. W ustawie z dnia 12 grudnia 2003 r. nie ma przepisów intertemporalnych, w odniesieniu do oceny, czy zmiana odnosi się także do czynności prawnych podjętych przez spółkę przed jej wejściem w życie. Zarysowały się co do tej kwestii dwa stanowiska w doktrynie i orzecznictwie. Jedno przyjmowało, że także do czynności prawnych, zdziałanych przed zmianą art. 230 k.s.h., z naruszeniem wymagania w nim wskazanego, nie ma zastosowania dyspozycja objęta art. 17 § 1 k.s.h., a zatem czynność nie jest nieważna (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 187/10, niepubl.). Zgodnie z drugim zapatrywaniem, przepis art. 230 k.s.h. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 12 grudnia 2003 r. nie ma zastosowania do czynności spółki podjętej przed wejściem w życie tej zmiany (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r., III CK 640/04, niepubl. i z dnia 19 stycznia 2007 r., III CSK 360/06, OSNC - ZD 2008, nr 1, poz. 16). W wyroku z dnia 19 stycznia 2007 r., III CSK 360/06 Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie przyjmuje się w doktrynie i w orzecznictwie, iż odstępstwo od przewidzianej w art. 3 k.c. zasady nieretroakcji, uzasadnione celem ustawy, zostało dopuszczone w odniesieniu do tych regulacji nowelizujących, które usuwając dotychczasowe rozbieżności interpretacyjne, zawierają niejako wykładnię autentyczną przepisów już obowiązujących np. art. 26 i 17 k.s.h. Nie można do tej kategorii zaliczyć art. 230 k.s.h., skoro zastosowanie sankcji objętej art. 17 § 1 k.s.h. w okresie do nowelizacji nie było przedmiotem rozbieżnych ocen, a zmiany treści art. 230 k.s.h. nie można uważać za zbieżną z jedną z możliwych jego interpretacji w poprzednim brzmieniu. W obu stanowiskach podkreślono, że poprzednia regulacja była uważana za nadmiernie restrykcyjną i stosowanie jej nie przyniosło wymiernych korzyści praktycznych, co zresztą było przyczyną wprowadzonej zmiany.

Sąd Apelacyjny opowiedział się za pierwszym stanowiskiem i uznał, że nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia, czy podjęta została uchwała wspólników z dnia 24 września 2001 r. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną podzielił argumentację przytoczoną w uzasadnieniu stanowiska drugiego i przyjął, że czynności prawne spółki, zdziałane do dnia 14 stycznia 2004 r., podlegają regulacji art. 230 w związku z art. 17 § 1 k.s.h. Nie zasługiwało na aprobatę zapatrywanie Sądu Apelacyjnego, że nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia kwestia istnienia uchwały z 24 września 2001 r. i jej ważności.

Z ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego, przyjętych za własne przez Sąd Apelacyjny wynika, że oryginału uchwały zgromadzenia wspólników z dnia 24 września 2001 r. nie odnaleziono. Trudności z tym związane wynikały z upływu znacznego okresu od daty uchwały oraz ustawowo określonych okresów przechowywania tego rodzaju dokumentów. Nie oznaczało to jednak, że oryginał nie istniał, czy też uchwała nie została podjęta. Również w stosunku do tej uchwały należy mieć na względzie, że nawet niewpisanie uchwały do księgi protokołów, stosownie do art. 248 § 1 k.s.h., nie uzasadnia zarzutu jej niepodjęcia, a zatem ocena stanowiska skarżącego wymagała rozważenia wszystkich okoliczności sprawy. Podkreślenia wymaga, że w tym samym dniu podjęta została uchwała zgromadzenia wspólników i odbyło się posiedzenie rady nadzorczej, która wyraziła swoje stanowisko w kwestii podpisania umowy o kredyt i form zabezpieczenia jego spłaty. Obie te czynności były połączone z procedurą rozpatrywania wniosku spółki o udzielenie kredytu, a sporządzone dokumenty przekazano kredytodawcy. Nie ma zatem podstaw do uznania, że nie było oryginałów tych dokumentów. Kwestionowanie ważności uchwały zgromadzenia wspólników skarżący oparł na zarzucie, że nie została ona podpisana przez wspólnika A. B. Z wiążącej w postępowaniu kasacyjnym oceny dowodów wynika, że za niewiarogodne uznane zostały zeznania A. B. co do tego, że nie podpisał uchwały zgromadzenia wspólników. Skoro nie utrzymywał, że widniejący na uchwale podpis nie jest jego podpisem; bezzasadne było kwestionowanie autentyczności podpisów wszystkich wspólników i członków rady nadzorczej. Podkreślenia wymaga też, że świadek nie podjął żadnych działań mających na celu zakwestionowanie uchwały (art. 249, czy art. 252 k.s.h.), czy też niedopuszczenie do zawarcia umowy o kredyt. Dla oceny

skuteczności uchwały nie ma znaczenia, że upoważniała ona do podpisania umowy o kredyt tylko A. K., skoro z umowy spółki wynikają zasady jej reprezentacji (§ 13 ust. 3); chodziło o przedmiot czynności prawnej.

Bezzasadne były zastrzeżenia skarżącego do stanowiska rady nadzorczej tak podważające jej upoważnienie do wyrażenia go, jak i jego treści. Skład rady nadzorczej był zgodny z przepisami i postanowieniami umowy spółki. Zgodnie z postanowieniem § 13 ust. 4 umowy spółki wynika, że w przypadku rozporządzenia w sprawach spółki przedmiotem przekraczającym pięciokrotnie wartość kapitału zakładowego spółki, niezbędna jest pisemna opinia rady nadzorczej. Nie zostały przewidziane wymagania, jakim powinna odpowiadać ta opinia. Nie ma podstaw do przyjęcia, że niewystarczające było pozytywne ustosunkowanie się do wniosku oraz określenie sposobów zabezpieczenia spłaty w postaci hipoteki, poręczenia majątkowego członków zarządu oraz poręczenie wekslowego spółki. Zarzut nieważności umowy o kredyt nie zasługiwał na podzielenie.

Ustanowienie hipoteki przez członków zarządu spółki mieściło się w granicach ich uprawnień i obciążało nieruchomość, której spółka była właścicielem. Wiążący był w tym postępowaniu prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 25 czerwca 2007 r., I C (...), którym zostało oddalone powództwo pozwanego o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym przez wykreślenie hipoteki. Nie mogło zatem odnieść skutku zarzucanie naruszenia art. 3 u.k.w.h.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną, ponieważ pomimo częściowo błędnego uzasadnienia, zaskarżony wyrok odpowiada prawu. Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z zasady przewidzianej w art. 102 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. , a za jej zastosowaniem przemawiała sytuacja majątkowa pozwanego oraz znaczenie dla niego rozstrzygnięcia sprawy.

